

IA Cz 2005/14POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSA Jan Futro

po rozpoznaniu dnia 3 grudnia 2014 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z

siedzibą w L.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółce jawnej z

siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 15 października 2014 r.

sygn. akt IX GNc 998/14

oddala zażalenie.

Jan Futro

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd I instancji oddalił wniosek powódki o częściowe zwolnienie jej od kosztów sądowych

W uzasadnieniu wskazał, że powódka uzasadniła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zdawkowo - powołując się na brak środków, złą sytuację majątkową oraz utratę płynności finansowej. Jednocześnie do wniosku dołączono inne środki dowodowe w postaci wydruków (kserokopii), na podstawie których nie sposób przyjąć, iż rzeczywiście jest tak, że powódka nie ma dostatecznych środków na opłacenie pozwu.

Przede wszystkim sama okoliczność wykazywania straty przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą nie przemawia „automatycznie” za przyznaniem zwolnienia od kosztów sądowych. Powódka osiąga bowiem znaczne przychody, które - jak powódka sama wskazuje - w tym półroczu wyniosły ponad półtora miliona złotych. Nie mogła przy tym umknąć uwadze Sądu okoliczność, że kapitał rezerwowy powódki wnosi ponad 3 500 000 zł, a przychody operacyjne tylko za miesiąc czerwiec wyniosły ponad 1 300 000 zł. Opłata od zwolnienia, której powódka wносиła wynosi 5 649 zł.

Na postanowienie to zażalenie wniosła powódka zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, a sprowadzający się do ustalenia, że skoro powódka ma obroty księgowo - ujawnione w dokumentacji księgowej - ma możliwości majątkowe pozwalające na pokrycie „wpisu” w niniejszej sprawie - w sytuacji braku uwzględnienia tego, że powódka prowadzi działalność rolniczą, sezonową, nadto zaś ma stałe płatności, których uiszczenia wymagają bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa, co pozbawia ją możliwości uiszczenia opłaty w niniejszej sprawie oraz naruszenie art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach

cywilnych - poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie - którego wynikiem było oddalenie wniosku o zwolnienie powoda od kosztów sądowych - w sytuacji, gdy prawidłowa ocena podmiotu

prowadzącego działalność rolniczą, jaką niewątpliwie jest powódka - wymaga uwzględnienia specyfiki budżetowania, która jest powszechnie znana, wynika z treści aktów normatywnych dotyczących budżetowania i nie wymaga (w ocenie powódki) wyjaśniania.

W konsekwencji wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia zwolnienie powódki od kosztów sądowych - tj. opłaty od pozwu.

W uzasadnieniu wskazała, że Sąd nie wezwał powódki do przedstawienia dowodów potwierdzających niemożność uiszczenia kosztów w zakresie opłaty od pozwu. Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych jest pismem procesowym, powinien więc zawierać przedstawienie opisu kondycji finansowej wnioskodawcy wraz z dowodami na poparcie przytoczonych okoliczności (art. 126 § 1 pkt 3 k.p.c.).

Nadto „brak dostatecznych środków na uiszczenie kosztów” (art. 103 ustawy) to pojęcie nieostre, które winno także uwzględniać specyfikę budżetowania oraz wydatkowania środków przez podmiot, do którego się odnosi.

Podkreśliła, że powódka zajmuje się głównie działalnością rolniczą i ma swoją siedzibę w gminie wiejskiej. Znaczną część nieruchomości powódki obejmują obszary P. N. zaliczone do NATURY 2000 i lasów ochronnych oraz rezerwatów przyrody. Na obszarach o rolniczym wykorzystaniu gruntów przeważają gleby klasy V i VI. Tylko niewielka część gruntów rolniczych to gleby klasy IV i III. Warunki te bezpośrednio przekładają się na stan finansów powódki.

Rozpoznając zażalenie Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne.

Zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 ze zm. dalej: u.k.s.c.) sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Zauważyć też należy, że jedynym kryterium przewidzianym w tym przepisie jest brak środków na zapłacenie opłaty. Przepis ten w przeciwieństwie do art. 102 ust. 1 tej ustawy nie przyznaje innym kosztom pierwszeństwa przed kosztami sądowymi.

Ustawodawca obciążył, zatem osoby prawne ubiegające się o zwolnienie od kosztów sądowych obowiązkiem wykazania braku stosownych środków na koszty postępowania już w fazie złożenia pisma. Sąd Apelacyjny nie podziela reprezentowanego w zażaleniu poglądu o ciążyącym na sądzie obowiązku wzywania przedsiębiorcy i to reprezentowanego w dodatku przez profesjonalnego pełnomocnika o dowody na okoliczność jego niemożności uiszczenia kosztów sądowych. Wskazany w zażaleniu pogląd Sądu Najwyższego został wyrażony - w przypadku osób prawnych - na gruncie nieobowiązującej już ustawy z 1967 r. regulującej w tym zakresie sytuację strony w sposób odmienny.

Wyjątkowość zastosowania instytucji zwolnienia od kosztów sądowych powoduje, że swoją sytuację finansową strona, będąca osobą prawną obowiązana jest przedstawić ze szczególną starannością. Sąd przed rozstrzygnięciem wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych winien zbadać jej sytuację materialną, ale czyni to w oparciu o przedłożone dokumenty oraz złożone oświadczenia i w wyniku dokonanych ustaleń stwierdza, czy przedstawiony przez stronę materiał jest wystarczający do uwzględnienia jej wniosku. Przepis art. 103 u.k.s.c. nie wskazuje, w jaki sposób ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych osoba prawna lub jednostka

organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność sądową, powinna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie tych kosztów. Należy więc przyjąć, że może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe i pisma banku oceniające

zdolność kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie nieruchomości hipoteką a ruchomości zastawem, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp.

Powódka nie wskazała nawet, jakimi środkami finansowymi dysponuje na rachunku bankowym bądź w kasie. Takich danych powódka nie wskazuje także w zażaleniu.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z 397 § 2.p.c. orzekł jak w postanowieniu.

Jan Futro